

Превео са старогрчког:

Мр Александар Ђаковац

Св. Јован Златоусти

БЕСЕДА ПРВА НА ПЕДЕСЕТНИЦУ

Празник је опет и опет је славље, и многодетна и чадолјубива Црква опет се мноштвом чада својих украси! Каква јој је међутим корист од њеног чадолјубља, када она жељена лица своје дече види само празником а не и у друго време? Ово је као када би имао неку лепу хаљину, али не би смео да је свакога дана носиш, јер по речима Пророка: *"њима ћеш се, света, као накитом оденути и као невеста ћеш се украсити"* (Ис. 49, 18). Народ који у Цркву долази одећа је њена. Као што је нека честита и племенита жена много лепша и привлачнија када се од главе до пете украси хаљином, тако се данас и Црква приказује много велелепнијом, јер се заогрнула мноштвом ваших личности, и тако вас има као дугу хаљину, да се ни један део тела њезиног не види наг, као што се протеклих дана могао видети. А за ту ранију голотињу њену, криви су они који овде дођоше само данас, и који неће да матер своју свакога дана заодену.

А о томе, како је веома опасно остављати матер своју неодевену, испричаћемо стару приповест. Поменућемо онога који је само видео нагога оца и због тога био кажњен. Он није сам оца скинуо, него га је само видео и зато био кажњен. А они, који су само данас дошли а до сада нису долазили, не само да матер своју виде нагу, него је баш они сами и обнажују. Када је онај ко је голотињу само видео био кажњен, како ће се опростити онима који голотињу и стварају?

Ја ово не говорим зато што ми је намера да некога укоравам. него зато да избегнемо казну, да избегнемо проклетство Хамово и да подражавајући добром срцу Симовом и Јафетовом, матер своју свагда одевамо.

Јудеји су сматрали да се не треба појављивати пред Богом више од три пута годишње. Али њима је казано: *"Три пута преко године, сви мушкарци твоји да излазе пред Господа Бога"* (Исл. 23, 17), а од нас се тражи да се пред Њим свакодневно појављујемо. Поред тога, пошто је место на коме је код њих вршена служба било само једно, и то је био разлог да њихови скупови буду ређи и малобројнији, јер су били принуђени да се три пута годишње [Богу] поклањају само у Јерусалиму и нигде више. Они су могли да се оправдају и дугим путем, док ми такво оправдање немамо. Такође, они су били расути по свој земљи, како је записано: *"А у Јерусалиму борављаху Јудејци, људи побожни из свакога народа који је под небом"* (ДА 2, 5), док ми сви живимо у једном граду, јединим

и истим зидинама смо опасани, а често нас од цркве одваја само једна улица. И опет, поред свега тога, ретко долазимо на ова света сабрања, као да нас читава мора деле од цркве. И шта још? Онима (= Јудејима) је било заповеђено да држе само три празника, а нама је наложено да свакога дана празнујемо, јер ми баш свакога дана имамо празник.

А да бисте се уверили да је код нас свако време, време празника, ја ћу вам навести разлоге празновања, па ћете увидети и сами да можемо празновати свакога дана.

Први наш празник је Богојављање. Разлог његовог успостављања је што се *"Бог на земљи јави и са људима поживе"* (Варух 3, 38), тј. Јединородни Син на земљи и Бог. А у складу са написаним: *"И ево ја сам са вама у све дане до свршетка века"* (Јн. 27, 20), овај се празник и сада и увек може празновати.

А какав је разлог празновања Пасхе, и шта он собом обухвата?

На празник Пасхе ми се присећамо смрти Господње, јер реч "Пасха" има то значење. Али и тај празник ми не морамо савршавати само у једно одређено време, јер Павле, желећи да нас ослободи нужности времена и дана, доказује да Пасху можемо свагда савршавати и каже: *"Кад год једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт Господњу обзнањујете"* (1 Кор. 11, 26). Пошто у свако време можемо да се сећамо смрти Господње, дозвољено је да и Пасху свагда савршавамо.

Ако желите да дознате да и данашњи празник можемо савршавати свакога дана, или тачније, да он пада свакога дана - погледајмо и разаберимо и његов узрок.

Ми га празнујемо стога што је Дух Свети к нама сишао. Као што смо видели да Јединородни Син Божји свагда пребива са вернима, тако са њима пребива и Дух Свети.

А откуда ово знамо?

Знамо, зато што је Христос рекао *"Ако ме љубите, заповијести моје држите, и ја ћу умолити Оца, и даће вам другог Утјешитеља да пребива с вама вавијек: Духа истине"* (Јн. 14, 15-16). Из овога следи, да као што [узрок слављењу] Богојављања налазимо у речима. *"И ево ја сам са вама у све дане до свршетка века"*, тако исто, према ономе што је о Духу речено, и празник Педесетнице можемо да празнујемо свакога дана.

А да бисте боље разумели да ми наше празнике можемо празновати кад год пожелимо, и да наши празници нису искључиво одређени никаквим временом, почујте шта Павле говори: *"А зато да празнујемо!"* (1 Кор. 5, 8). А у време када је он то писао, ни један празник још није био узакоњен. Није тада било ни Пасхе, ни Богојављања, ни Педесетнице. А Павле је ово и рекао, јер празник не чини време [слављења] него чиста савест. Јер празновање и није друго него радовање, а духовну и умну радост ништа не може причинити, него савест и добра дела. Због тога, онај ко има чисту савест и добра дела, свагда може да празнује. И Павле је, када је рекао *"Зато да празнујемо!"*, имао на уму чисту савест и добра дела. Ово се види отуда што настављајући говори: *"Не у квасцу старом, ни у квасцу злоће и неваљалства, него у бесквасним хљебовима искрености и истине"* (1 Кор. 5, 8).

Видиш ли, дакле, да те [Павле] не обавезује неопходношћу времена, него налаже да имаш чисту савест?

Желео бих да се у данашњој поуци поново позабавим овим предметом. (Јер када неко некога, после дуго времена у руке ухвати, лако га не пушта. Тако и ми, када смо вас током читаве протекле године тек сада једва некако ухватили, не бисмо желели да вас олако испустимо.). Али, да би сте имали користи када се дому своме вратите од ове беседе која се тиче празника, прећи ћемо са оваквих опомена на реч о самом празнику.

Истина је да нису, заједници рода људског, само једном са неба на земљу слана многа добра. И опет она никада нису била таква, као што су ова која данас примамо. А послушајте каква су била она пређашња [добра] и каква су ова данашња, како би одмах увидели и разлику међу њима. *"И одожди им ... и хлеб небески даде им; хлеб анђелски једе човек"* (Пс. 77, 24). Заиста је ово велики дар, достојан Божијег милосрђа! Након овога био је послан огањ, који је на прави пут враћао залутали јудејски народ, и који је и жртву на жртвенику спаљивао. Затим опет паде киша, због које родише изобилни плодови, у време када су људи од глади малаксали. Сва ова добра била су велика и дивна, али су данашња боља од њих. Јер данас нам није дата ни мана, ни огањ, ни киша, него се излише духовни дарови. И сада падоше кише са неба, али не оне које плодну земљу напајају, него оне које побуђују човека да Творцу своме принесе плод добрих дела. И ако су и само једну кап отуда примили, одмах су на своју природу заборавили. Сва се земља испуни анђелима, али не небеским, него онима који у људском телу проводе небески живот. Јер нису анђели сишли на земљу, него, што је још чудесније, земни људи се заогрнуше анђеоском добродетељи, и без да тело своје са себе свуку, и без да голим душама ходе, насторјењем својим начинише се анђелима.

Познај да и казна која је некада изречена: *"Јер си прах, и у прах ћеш се вратити"* (Пост. 3, 19), није била казна. Бог те је оставио на земљи да на њој боравиш, како би се сила Духа, када кроз земљано тело буде могла да чини таква дела, много бољом пројавила, као што је и виђено, да је земљани језик заповедао демонима, да је земљана рука болести исцељивала. Виђено је и више од овога, да је не само земљана рука, него што је још чудноватије, да је земљаног тела трупло и смрти, и бестелесним силама, тј. демонима, одолевала. Јер као што тама нестаје када сунце засија и звери се у своје јаме скривају, а човекоубице, разбојници и гробосквернитељи беже на врхове планина, тако се и при појави Петровој, пред науком његовом тама губила, ђаво одступао, демони бежали, немоћи телесне се исцељивале, душевне страсти се лечиле, свако се безакоње разгоњавало, а добродетељ се враћала на земљу. Као што би се онај, ко би из царских ризница, где се чувају злато и друге драгоцености, изнео ма и најмањи део од тамошњег блага, и када би, макар и један каменчић одатле изнео, веома обогатио - тако је и из уста апостола излазило право богатство, јер су уста њихова била царске ризнице, које су у себи имале благо разноврсних лекова, тако да је и свака реч из њихових уста изливала велико богатство. Заиста је примећено да су речи Његове: *"истините, уједно*

оправдане и жељене већма од злата и драгог камена многог, и слађе већма од меда и саћа" (уп. Пс. 19, 10-11). Оно што злато и драго камење нису могли да учине, чиниле су Петрове речи. Јер да је коликогод товара злата било употребљено за исцелење хромога од рођења, опет га не би могли исцелити, а реч Петрова је отклонила и такав природни недостатак. Он је рекао: "У име Исуса Христа устани и пођи" (ДА 3, 6) и његовој речи следило је дело.

Видиш ли како су речи апостола боље "од злата и драгог камења"? Видиш ли како су уста апостола царске ризнице?

Били су лекари јер су болести лечили, земљоделци јер су сејали реч благочешћа, крманоши јер су умиривали буре заблуда. И сам Господ им је рекао: "*Идите и исцељујте болесне*" (Мт. 10, 8), а други пут им се обратио као земљоделцима: "*Ја вас послах да жањете гдје се ви нисте трудили*" (Јн. 4, 38). Затим им се обратио као рибарима: "*Учинићу вас ловцима људским*" (Мт. 4, 19), као што је Петру рекао: "*Не бој се, од сада ћеш људе ловити*" (Лк. 5, 10). Ово је [Христос] рекао, као да је баш са рибарима и лађарима разговарао. Видело се, потом, да су следовала чуда за чудима.

Пре десет дана, природа наша је била узнесена на царски престо, а већ данас нам сиђе Дух Свети. Господ је узео нашу првину, а као замену нам је послао Духа Светога. Дух Свети је, такође, Господ, па је и дело нашег спасења заједничко и Оцу и Духу Светоме.

Кажем, дакле, да ни десет дана није прошло, од када се Христос Вазнео, а већ нам је послао духовне дарове. Ово је учинио стога, да нико не би имао сумње и да не би био у неизвесности о томе шта је након Вазнесења свога учинио, тј. да ли нас је са Оцем помирио и да ли је у милости Очевој. Да би нас уверио да Га је заиста са нама помирио, одмах нам је дао дарове помирења. Јер када се непријатељи споразумевају и међусобно мире, одмах након помирења један другоме шаљу дарове као знаке љубави. Тако смо и ми послали веру, а примили смо дарове, послали смо послушање, а примили оправдање.

Да бисте спознали да је Дух Свети који нам је послан дар помирења са Богом, покушаћу да вас у то уверим из Светог Писма. Најпре ћу разјаснити своју реч и објаснити, да се, када се Бог гневи, благодат Духа Светога ускраћује. Тако, када се будете уверили да је немање Духа знак гнева [Божијег], повероваћете да се Бог умилостивио, када поново видите да је [Дух Свети] послан.

Како ћемо ово знати?

Старац Илија је био честит и кротак, али није умео да исправи злочињење својих синова, него је преко мере волео своју децу. Слушајте ово, ви који имате децу! Љубав и поштеду према деци треба показивати умерено. [Својом неумереношћу] Илија је Бога толико разгневио, и у такву немилост пао, да се Бог одвратио од читавог народа. Писац [библијски] је желео да појасни ово што је написао, да се Бог одвратио од свега народа, па зато говори: "*И реч Господња беше ретка у оно време, и виђења се не јављаху*" (1 Цар. 3, 38). А када каже да је реч била "ретка" то овде значи скупоцена, тј. означава оно што се не може увек набавити. То значи да су пророштва тада била

реткост. И неко други је, када је јадиковао и плакао о гневу Божијем, рекао: *"Нема кнеза ни пророка у ово време"* (Дан. 3, 38). И Јеванђелист је ово исто потврдио рекавши: *"Дух Свети још не беше на њима јер Исус још не беше прослављен"* (Јн. 7, 39). А ово је значило да пошто још није био распет, ни људи још нису имали Духа. Иако је назив распеће подругљив по себи, због узрока - зато што је љубави ради поднето, Христос га назива славом.

Због чега Дух Свети није био послан пре распећа Христовог на крсту?

Због тога што је свецели свет још био у гресима, у огорчењу и завади и бесчисти, пошто јагње које на себе прима грехе света, још није било принесено. Пошто, дакле, Христос још није био распет, ни помирење још није било извршено. А чим, је помирење извршено, одмах и Дух беше послат. Јасно је дакле, да је послање Дух знак помирења, како је Христос посведочио када је рекао: *"боље је за вас да ја одем, јер ако ја не одем, Утјешитељ неће доћи к вама; ако ли одем, послаћу га к вама"* (Јн. 16, 7) - тј. ако ја не одем и Оца не приклоним милости, онда вам ни нећу послати Утешитеља.

Видите ли сада, када смо вам то толиким местима из Светог писма показали, да када Духа нема у људима, то представља знак гнева Божијег? *"И реч Господња беше ретка и не јављаху се виђења. Нема никога ни од кнезова ни у пророка у ово време. Јер Дух Свети још не беше са њима јер Исус још не беше прослављен. Боље је за вас да ја одем, јер ако ја не одем, Утјешитељ неће доћи к вама"*. Све ово очигледно доказује да је неприсутност Духа Светога знак гнева Божијег. Када, пак, видиш да се Дух Свети изобилно шаље, онда не сумњај у помирење.

Али ти ћеш рећи: а где сада можемо да видимо Духа Светога? О тадашњем времену си добро говорио јер су се тада још збивала чуда, мртви су устајали и проказани су се очишћавали. Али како ћемо данас доказати да је Дух Свети са нама?

Не бој се. Доказаћу вам да је Дух Свети и данас код нас присутан.

Како и на који начин?

Када Духа Светога не би било код нас, како би се ови који се крштавају у свештеној ноћи, ослободили грехова? Без садејства Духа Светога нико се не може ослободити грехова. О томе и Апостол Павле говори када каже: *"Јер и ми бијасмо некада неразумни, непокорни, заблудели, робујући разним појудима и насладама, проводећи живот у злоби и зависти, гнусни, мрзећи један другог. А када се јави доброта и човекољубље Бога, Спаситеља нашега, не за дјела праведна која ми учинисмо, него по својој милости спасе нас бањом новог рођења и обновљења Духом Светим"* (Тит. 3, 3-5). Тако говори и на другом месту: *"Или не знате да неправедници неће наслиједити Царства Божијега? Не варајте се: ни блудници, ни идолопоклоници, ни прељубници, ни рукоблудници, ни мужеложници, ни лакомци, ни лопови, ни пијанице, ни опадачи, ни отимачи, неће наслиједити Царство Божије"* (1 Кор. 6, 9-10).

Видиш ли све врсте греха?

И Павле даље продужава: *"И такви бијасте неки; али се опрасте"*. Желимо да знамо како? Да ли

грехе са себе опрасмо Духом Светим? Послушај: "*Опрасте се и посветисте и оправдасте именом Господа Исуса Христа и Духом Бога нашега*". Видиш ли да је Дух Свети сав онај грех спрао.

Где су они који хуле на достојанство Духа? Јер ако Он не отпушта грехе, онда се узалуд прима на крштењу. А ако отпушта грехе, онда су узалудне хуле јеретика.

Када код вас не би било Духа Светога, онда ми верни не би могли Исуса називати Господом, јер је написано: "*И нико не може рећи: Исус је Господ, осим Духом Светим*" (1 Кор. 13, 3). Када код вас не би било Духа Светога не би се могли молити Богу пошто говоримо: "*Оче наш који си на небесима*". Као што не би могли Христа да називамо својим Господом, тако ни Бога не би могли да називамо својим Оцем. А како је то познато? Сам апостол говори: "*А пошто сте синови, посла Бог Духа Сина својега у срца ваша, који виче: Ава, Оче (ὲββ© Ⓔ Ρατῆρ)!*" (Гал. 4, 6). Због тога, када називаш Бога Оцем, сети се да је Дух Свети побудио твоју душу да се удостојиш да то име изговориш. Шта још? Када не би било Духа, ни у Цркви не би било речи разума и праведности, јер према сведочанству Павловом: "*Јер једноме се даје кроз Духа ријеч мудрости; а другоме ријеч знања по истом Духу*" (1 Кор. 12, 8). Када не би било Духа Светога Црква не би имала ни пастире ни учитеље, пошто си и ти постављен Духом, по сведочанству Павловом: "*Пазите, дакле, на себе и на све стадо у коме вас Дух Свети постави за пастире и за епископе*" (уп. ДА 20, 28). Видиш ли да је и ово постављење извршено Духом Светим? И да Дух Свети није био на овом нашем заједничком оцу и учитељу (*koinù toÚtJ patr^ ka^ didaskfIJ*)^[1], онда му, када је мало пре улазио у свештени олтар, на његове речи "Мир свима", не бисмо одговарали "И Духу Твоме". Због тога се он, не само када тамо улази и када вам говори и када се за вас моли, него и онда кад стоји при светом жртвенику (*fegʻn trʻpezan*), он се не дотиче предложених дарова (посвећени знају о чему говоримо), док не измоли и за вас благодат од Господа и док му ви не одговорите: "и духу твоме". Овим одговором изражавмо мишљење да он стојећи тамо ништа и не чини, и да се са предложеним даровима (*proke... mena dīra*) ништа не збива по његовој моћи. Ако је човек тамо и присутан - сам Бог делује кроз њега. Зато немој тамо ни гледати човека, него помисли на невидљиву благодат, јер све што се на жртвенику збива, није људско. На послетку, кад не би било Духа, ни Црква не би постојала, а пошто она постоји, јасно је да је Дух Свети са нама.

А други, пак, говоре: "Зашто се и данас не збивају чуда?" Молим вас да овде посебно обратите пажњу. Слушам многе како ово говоре и како често питају, како су некада сви који су се крштавали могли да говоре језицима, док тога данас нема?

У оно време, сви који су се крстили, одмах су и индијским и египатским и персијским и скитским и тракијским језиком говорили, а и ови који се данас крсте да су били крштени у оно време, такође би говорили различитим језицима. Како је записано, када је Павле нашао неке који су били крштени крштењем Јовановим, упитао их је: "Јесте ли примили Духа Светога када сте повјеровали? А они му рекоше: Нисмо ни чули да има Дух Свети" (ДА 19, 2). Због тога им Павле нареди да се

крсте. "И кад Павле положи руке на њих, сиђе Дух Свети на њих, и говораху језике и прорицаху" (ДА 19, 6). Због чега је онда та благодат пресахнула и одузета (sunestflh) од људи? Она је од нас одузета не зато што је Бог хтео да нас на тај начин обесчисти, него зато што је желео да нам укаже част. На који начин? Рећи ћу. Људи оног времена, тек су недавно били одбацили идолопоклонство. Још увек су у великој мери били неразумни и њихова је мисао била ограничена, тако да су непрестано имали склоности ка телесним стварима. Пошто су желели телесно, нису могли ни да замисле, а још мање да знају шта је то мислена благодат (noht³/₄ cflrij) и шта су бестелесни дарови (dwreĭn cswmfłwn), тако да су веру схватили једино кроз знаке (= чуда). Тако је, на пример, отпуштење грехова ствар мислена и дар невидљиви, пошто се греси очишћују а ми то не видимо нашим телесним очима. А због чега? Због тога што се ту душа очишћује а телесно око не може да види душу. Због тога је очишћење грехова мислени дар, и он се телесним очима не види. А говорење различитих језика? Унутар душе се збива дејство (Духа), што је невидљиво - а споља се чују гласови што представља потврду (ælegsoj) онога што се унутра збило. Због тога и Павле говори да *"свакоме се даје пројава Духа на корист"* (1 Кор. 14, 22). А ја мислим да никакви знаци (= чуда) нису неопходни. Зашто?

Видимо тако да чудеса нису престала због тога што је Бог желео да нас обешчисти, него због тога што је желео да нас почаствује. Јер и без знакова нам Владика даје веру. Само онај ко нема вере тражи залог (**evne,curon**), а ја који имам вере немам потребу ни за залогом ни за знаковима. Ако и не говорим различитим језицима, уверен сам да сам очишћен од греха, док они у оно време нису могли веровати без знакова, па су им се морали давати и знаци и залог за веру коју су примили. Због тога и Павле говори: "Тако су језици не знак вјерујућим, него невјерујућим, а пророштво не невјерујућим, него вјерујућим" (1 Кор. 14, 22).

Видите, дакле, да Бог није имао намеру да нас обешчисти, него напротив да нас још више почаствује. Он тако поступа желећи да покаже да ми можемо да верујемо и без залога и без знакова, док они - да нису видели залог и знакове - не би веровали само због невидљивих дарова. Али ја и без овога показујем веру. Ово је, дакле, узрок, што се у данашње време не збивају чуда.

Још бих желео да кажем нешто о самом празнику, и да објасним, шта је то Педесетница и зашто су баш данас ниспослати дарови Духа Светога, због чега у виду огњених језика и зашто баш десет дана [након Вазнесења Христовог - прим. прев.]. Како ми се, међутим, чини да би то подуго трајало, рећи ћу још само нешто и тиме ћу ову беседу привести крају.

"И кад се наврши педесет дана, ... показаше им се раздијелени језици као огњени" (ДА 2, 1-3). Нису, дакле, били огњени, него *"као огњени"*, да не би ко нешто чудно замишљао о Духу. Јер као што Дух није над јорданском водом сишао као голуб него у виду (Ἰϰν εἰδεῖ) голуба, тако се и овде није јавио као прави огањ него у виду огња. Још је више од овога написано. *"И уједанпут настаде шум са неба као хујање силнога вјетра"*. Није, дакле, речено хујање ветра, него као хујање ветра. А зашто и Језекиљ није примио дар пророштва у виду огња него у виду књиге, а апостоли, опет, зашто

га нису примили у виду књиге? О Језекиљу се каже да му је речено: *"Отвори уста и поједи оно што ћу ти дати"*. А када је погледао *"рука би пружена и у њој савијена књига"*. *И он је разви, и она беше исписана споља и изнутра. У њој беше записан плач и нарицање и јаук, а у устима му беше слатка као мед"* (Јез. 2, 8-10; 3, 3;). А о апостолима је написано "показаше им се језици као огњени". Зашто је тамо књига и слова а овде језици и огањ? Језекиљ је био послан да укори Јудејце за њихове грехе и да нариче над њиховом несрећом, а апостоли су имали да разреше грехе читавог света. Језекиљ је примио књигу да би могао да упамти несреће које ће се догодити, а апостоли су кренули са огњем, да њиме спале и униште сва безакоња овога света. Јер као што трње изгара када га се дотакне огањ, тако благодат Духа уништава људске грехе. Али неосетљиви Јудејци, уместо да су се ужаснули и уздрхтали када су то видели, и да су се поклонили ономе који је такве дарове донео, показивали су своје безумље ругајући се апостолима који су били испуњени Духом, говорећи да су пијани. *"Напили су се слаткога вина"* (ДА. 2, 13). Замисли неразборитост (εἰσρησμός) људску и погледај на разборитост анђела. Анђели су се, видевши да наша првина (εἰσρησμός) узноси, радовали и клицали: *"Врата! Узвисите врхове своје, узвисите се врата вечна"* (Пс. 34, 7). А људи, гледајући изливену благодат, подсмехивали су се речима: *"Напили су се слаткога вина"*, не марећи што се то збило у пролеће када нема новог вина. Оставимо то, и погледајмо на узајамне дарове човека Богу и човекољубивог Бога човеку. Он је примио Христа - првину наше природе (εἰσρησμός τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας) и ниспослао нам благодат Духа Светога. Као што након дугих ратова, по њиховом завршетку када се успостави мир, они који су били у сукобу једни другима шаљу дарове, тако се збило и између Бога и рода људског. Ми смо Богу, као наш залог, послали нашу првину у Христу, а он нама посла дарове Духа Светога. Знамо да је ово тако, зато што и данас када се даје залог, он мора бити из царске породице, па је тако и Дух Свети произишао из царствујуће суштине (basilikwtes τῆς οὐρανοῦ) и нама послан, а од нас је Онај који се вазнео, такође био из царске породице - од племена Давидовог.

Ја се више не бојим, јер наша првина седи на небу. И када би ме изједали црви који не умиру, и када бих био кажњен огњем неугаслим и страшним мукама, ја се никако не плашим. Или боље речено, плашим се, али не очајавам по питању мог спасења. Јер да Бог није желео да људима да велика блага, Он не би ни примио нашу првину на небо. Пре овога, сваки пут када бисмо погледали на небо, размишљали бисмо о бестелесним силама и када се са њима упоредимо, сећали се своје зле судбине. А сада када погледамо на небо, видимо да наша првина седи на царском престолу. Тако ће Син Божји и доћи са неба да нам суди.

Припремимо се да не отпаднемо од ове славе, јер ће Господ наш засигурно доћи и неће одоцнити. Доћи ће и са собом ће довести војске, анђеоске чете, арханђелске чиновне, мноштво мученика и зборове праведника, саборе пророка и апостола. И посред свих тих војски, јавиће се сам Цар у неизмерној и непојмљивој слави. Учинимо стога све да те славе не будемо лишени. Желите ли

да вам кажем и нешто страшно? Али не зато да вас растужим, него да вас поправим. У оно ће време, пред оним престолом потећи и огњена река. Књиге ће се отворити и отпочеће страшни суд и као и на судовима овдашњим, читаће се дела из нашег живота. Пророци су много говорили о тим књигама. И Мојсије је рекао: *"Опрости им грех. А ако нећеш, избриши ме из књиге коју си написао"* (Изд. 32, 32). И Христос је говорио ученицима: *"Али се томе не радујте што вам се духови поковавају, него се радујте што су имена ваша написана на небесима"* (Лк. 10, 20). А пророк је тврдио: *"У књизи твојој све је записано и дани забележени, када још ни једнога није било"* (Пс. 139, 16). А на другом месту каже: *"Нека се избришу из књиге живих и нека не буду записани са праведницима"* (Пс. 49, 28). Видите ли како једни бивају уписивани а други се бришу? Желиш ли да се увериш да тамо нису уписани само праведници него да се уписују и наши греси? Управо због тога што је данас празнични дан, треба да се научимо и ономе што нас може избавити од муке. Страшне су ове речи али су корисне и потребне, пошто нам не допуштају да западнемо у искушења у делима. Схватимо да се наши греси уписују и да се свака реч коју овде изговоримо тамо уноси. Како то знамо, пошто о таквим стварима не треба просто тврдити. *"Тешко вама који досађујете Господу"*, узвикивао је [пророк] Малахија Јудејцима. *"Како му досађујемо"*, питали су они. *"Тиме што говорите, ко год чини зло, по вољи је Господу"* (Мал. 2, 17). Зар тако не говоре неразумне слуге? *"Мили су му и такви"* када су развраћени када против њега раде. Због тога *"узалуд је служити Богу, и каква корист да држимо што је наредио да се држи и да ходамо жалосни"* (Мал. 3, 14). Ми му, говоре, свакога дана служимо а други уживају његова добра.

Такве речи и слуге често говоре својим господарима. Иако је и ово зло, Бог није толико замерио оно што човек говори о човеку. Али када се тако говори и о Владици свега, о милостивом и човекољубивом Господу, то заслужује само велику осуду и муке. Да би спознао да се такве речи уписују, послушај шта говори Малахија: *"И погледа Господ, и чу, и написа се књига за спомен пред њима"* (Мал. 3, 16). Свакако да се у књигу не уписује зато што Бог има потребу да се у дан онај из књиге подсећа и доноси пресуду.

Можда сам овим страшним представама потресао вашу мисао, а најпре своју. Али ја ћу прекинути ову беседу, или тачније - прекинути страх. Још лепше речено, нећу прекинути, него ћу утешити. Нека остане страх и нека чисти ваша срца, а одагнајмо само оно што је у њему неподношљиво. А на који начин се то може отклонити? Доказаћемо да се греси могу и брисати а не да се само уписују. Данас се у судовима земаљским воде записници у које улази оно што затвореник одговара на питања судије. То се бележи ради памћења и никада се не брише. А из ове књиге, оно што си зло говорио, ако желиш, може се и обрисати. Како ово доказујемо? Светим Писмом, јер је написано: *"одврати лице своје од грехова мојих и сва безакоња моја очисти"* (Пс. 51, 9). Ништа што није упрљано не може се ни очистити. Због тога [псалмопојац] моли да му се избришу, односно очисте, сва безакоња. А на другом месту налазимо и на који се начин она бришу: *"Милошћу и*

истином очистиће се безакоње" (прем. Сол. 16, 6). И не само да се бришу, него се и сасвим исправљају тако да од њих не остаје ни трага. Не само да се бришу греси учињени пре крштења, који су водом крштења и Христовим крстом уништени, као што Павле каже. *"Избриса обвезницу која нас својим прописима оптуживаше и бјеше против нас, и уклони је приковавши је на крст"* (Кол. 2, 14). Видиш како је онај рукопис (seirÒgrafon) не само избрисан (™xhle...fqh) него је и подеран. Он [Христос] га је подерао крсним гвожђем да више никада не би важио. Одавде се види да су благодаћу, човекољубљем и свесилом Христовом, сви ови греси уништени. А да би се и греси учињени након крштења потрли, потребно је много напора, пошто другог крштења нема сем наших суза, покајања, исповести, милостиње молитве и сваке друге врлине. Због тога се греси учињени након крштења очишћују само уз много страдања и зноја. Потрудимо се да их очистимо овде и да избегнемо онај стид и мучење. Јер ако и имамо мноштво грехова, ако то желимо, можемо да одбацимо њихов терет. И требало би да то хоћемо. Јер боље је да се овде мало потрудимо и да избегнемо оне неизбежне муке, него да овде поживимо у лењости и да допаднемо оних бесконачних мука.

Време је да ову нашу беседу приведемо крају. Прекорили смо оне који само једном годишње долазе, и тако показују презир према мајци цркви. Њих ради смо помињали древну историју, проклетства и благослове. Говорили смо и о јудејским празницима, и зашто је њима Бог био заповедио да се пред Њим појављују само три пута у години. Рекли смо да је празник Духова, Пасхе и Богојављања свагда, и објаснили смо да празнике празницима чини чиста савест (suneidŌj) а не проток дана и година. Након тога смо говорили о даровима, посланим нам са неба, и показали смо да они представљају знаке помирења и опроштаја. И рекли смо да Дух Свети к нама силази кроз отпуштење грехова и кроз наш одговор пастиру, кроз реч премудрости и разума, кроз рукополагање и напослетку, кроз тајинску жртву (qus...aj tÁj mustikÁj). Рекли смо да имамо [са Богом] узајамни залог, и објаснили смо због чега се данас не догађају чуда. Сетили смо се и страшног суда и књига које ће се тада отворити у којима су сви наши греси забележени. На крају смо утврдили да се наши греси могу и обрисати, само ако то хоћемо. Желео бих да све што је речено упамтите, али ако је то немогуће, позвао бих вас да памтите макар поуку о књигама, па да опрезно говорите оно што говорите, као да пред собом имате онога који то све бележи. Имајте то увек на уму, како би са праведницима који су у књигу праведних уписани умножавали своја добра дела, и како би они, који имају мноштво грехова, још овде, где то нико не види, исправили их и тако се спасили ондашње свенародне поруге. Јер као што малочас рекосмо, све наше грехе можемо избрисати трудом и усрдном молитвом. О томе треба да водимо рачуна током читавог нашег живота, како би, када одемо тамо нашли опроштај, и како би избегли муке и како би се показали достојнима царства небескога благодаћу и човекољубљем Господа нашег Исуса Христа, Коме заједно са Оцем и Светим Духом, нека буде слава, држава и част, свагда сада и увек и у векове векова. Амин.

[\[1\]](#) Св. Јован овде мисли на Епископа Цркве у којој је проповедао (*прим. прев.*).